

Akční plán na podporu energetické účinnosti ve veřejných budovách

REGIONÁLNÍ AKČNÍ PLÁN pro ZLÍNSKÝ KRAJ, ČESKÁ REPUBLIKA září 2021

Obsah

0	Úvod.....	2
1	Část I – Pozadí	4
1.1	Obecné informace	4
1.2	Souvislost s mezinárodními a národními strategiemi a nástroji.....	4
1.3	Hlavní poznatky z regionální diagnostiky	7
2	Část II – Metodologie	11
2.1	Meziregionální přístup a závěry	11
2.2	Regionální přístup, zúčastněné strany (stakeholders)	14
2.3	Proces regionálního strategického myšlení.....	17
2.4	Seznam příslušných cílů a možná řešení.....	23
3	Část III – Akce	24
3.1	Akce 1: Podpora nových projektů podporujících energetickou účinnost ve veřejných budovách ..	25
3.2	Shrnutí akcí.....	30
4	Část IV – Podpora regionálního akčního plánu	31

o Úvod

Vypracování akčního plánu pro Zlínský kraj bylo založeno na participativním přístupu se zapojením zástupců Zlínského kraje, měst a obcí Zlínského kraje a dalších místních i regionálních významných a relevantních subjektů. Zúčastněnými klíčovými subjekty na národní úrovni byly např. členů Monitorovacího výboru OPŽP z řad Národní sítě místních akčních skupin nebo Státního fondu životního prostředí. Všechny zúčastněné strany se přímo či nepřímo zabývají činnostmi v oblasti renovace budov a výstavby energeticky účinných budov, vytváření a renovace dálkového vytápění a dalších akcí obnovy měst v regionech.

Krise COVID-19, která zasáhla velkou část realizace projektu také přinesla další výzvy a ukázala, že potřeba hledání nových řešení našich potřeb jsou stále důležitější.

Jádro tohoto dokumentu je strukturováno do tří částí. Po této úvodní části se **část I – Pozadí** zaměřuje na politický kontext a dynamiku rozvoje při podpoře energetické účinnosti ve veřejných budovách na národní i regionální úrovni. Prezentace takového vývoje probíhá ve třech liniích:

- 1) obecné informace o pozadí projektu,
- 2) strategický národní nástroj politiky řešený v projektu LC DISTRICTS – OP Životní prostředí 2021–2027 a vazba akčního plánu na RIS3,
- 3) hlavní zjištění z regionální diagnostiky včetně příslušných údajů, programů a iniciativ, které podporují nízkouhlíkový přechod, a hlavní závěry.

Část II – Metodika představuje ve čtyřech oddílech následující postupy:

- 1) meziregionální přístup a závěry vysvětlující výsledky dosažené meziregionální a mezinárodním procesem sdílení zkušeností,
- 2) regionální přístup, kterých charakterizuje zapojené regionálními aktéry, popis způsobu práce s nimi a hlavní závěry.
- 3) proces regionálního strategického myšlení zahrnující matici procesu strategického myšlení, setkání zúčastněných stran v rámci tohoto procesu a dosažené závěry
- 4) seznam hlavních potřeb získaných z regionální diagnostiky a jejich možná řešení

A konečně, **část III – Akce** poskytuje podrobnosti o konkrétních akcích, které byly navrženy za účelem ovlivnění politického nástroje OP Životní prostředí 2021–2027.

Cílem programu Interreg Europe a našeho projektu LC DISTRICTS je implementovat regionální akční plán s cílem zlepšit národní strategický nástroj – Operační program Životní prostředí. Konkrétní oblastí, na kterou se projekt zaměřuje a pro který si klade ambice případně optimalizovat využití veřejných prostředků je v programu OPŽP 2014–2020 uveden pod prioritou 5.1 - Snížit energetickou náročnost veřejných budov a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie. Cílem opatření jsou budovy s vysokým potenciálem nákladově efektivních řešení.

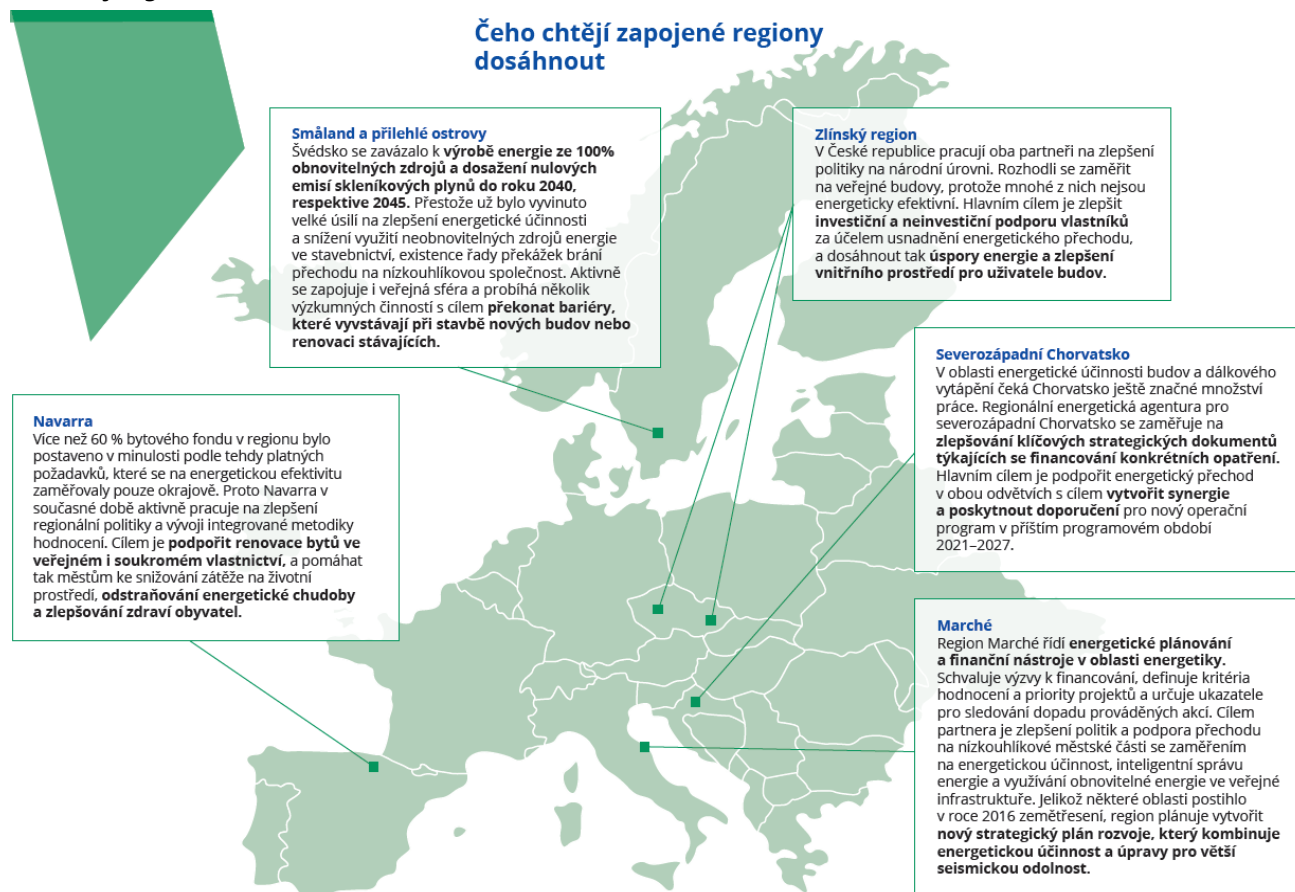
Vysoké investiční náklady jsou hlavní překážkou pro realizaci úsporných opatření a instalaci alternativních zdrojů energie pro vytápění a ohřev vody v budovách ve vlastnictví obcí a krajů.

Potenciál spočívá ve zdrojích tepla a v konečné spotřebě, kde většina budov ještě nebyla izolována a nejsou realizována další úsporná opatření. Navrhovaná opatření rovněž přispějí ke snížení energetické závislosti. Hlavní cílovou skupinou jsou vlastníci veřejných budov.

Důvody ke zlepšení jsou hlavně tyto:

- podpora účinného a udržitelného využívání zdrojů energie při přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku,
- snížení konečné spotřeby energie ve veřejných budovách,
- příspěvek k dosažení cílů EU 2030, tj. snížení emisí skleníkových plynů o 40 % a zvýšení podílu úspor energie a obnovitelných zdrojů na 27 %,
- zvýšení počtu schválených projektů

V kontextu mezinárodní spolupráce v rámci projektu si jednotlivé regiony vytyčily cíle definované na následující grafice:

Obr. 1 – zapojení regionů do LC DISTRICTS

Tento dokument se zaměřuje na představení regionálního akčního plánu, který byl vypracován pro Zlínský kraj v České republice s cílem ovlivnit politický nástroj OPŽP 2021–2027. Akční plán byl vypracován Energetickou agenturou Zlínského kraje s podporou Univerzitním centra energeticky efektivních budov ČVUT v Praze.

1 Část I – Pozadí

1.1 Obecné informace

Název projektu	Snížení emisí v městských oblastech prostřednictvím zlepšení regionálních koncepcí
Akronym projektu	LC DISTRICTS
Dotčení partnerů projektu	Energetická agentura Zlínského kraje Univerzitní centrum energeticky efektivních budov ČVUT v Praze
Země	Česká republika
NUTS2	CZ 07 - Střední Morava
Kontaktní osoba	Tomáš Perutka
Email	tomas.perutka@eazk.cz
Telefon	+420603883777

1.2 Souvislost s mezinárodními a národními strategiemi a nástroji

1.2.1 Strategický nástroj

Akční plán má dopad na:

- Investment for Growth and Jobs programme – Program Investice pro růst a zaměstnanost
- European Territorial Cooperation programme – Program evropské územní spolupráce
- Other regional development policy instrument – Další nástroj politiky regionálního rozvoje

Název adresovaného nástroje:

Operační program Životní prostředí 2021 - 2027

V rámci politiky soudržnosti EU jsou ve Zlínském kraji podporovány projekty z různých operačních programů pokrývající širokou škálu potřeb regionálního rozvoje. Politický nástroj řešený v regionální akčnímu plánu LC DISTRICTS je OPŽP 2021–2027. Program má finanční krytí ve výši přibližně 2,4 miliardy EUR (2,0 miliardy EUR z Fondu soudržnosti a 0,4 miliardy EUR z EFRR).

Pokud jde o zlepšení předpokládaná pro opatření OPŽP 2021 - 2027, která jsou řešena tímto regionálním akčním plánem, zaměřují se tato opatření zejména na zvýšení možností financování dostupných pro podporu energetické účinnosti ve veřejných budovách, zlepšení účinnosti procesů a postupů při řízení operačního programu, posuzování a monitorování dopadů renovací šetrných k životnímu prostředí a pomoc při dosahování cílů stanovených v programu pro indikátory, jakými jsou úspory energie v budovách a snižování emisí skleníkových plynů.

Odpovědnost za implementaci a monitorování nesou národní orgány, avšak opatření v oblasti energetické účinnosti jsou povinni přijmout koncoví uživatelé energie. Regionální a místní tak orgány hrají důležitou roli při podpoře přechodu do nízkouhlíkových oblastí; vlastní a udržují velké množství veřejných budov, definují udržitelný rozvoj svých oblastí a jsou považováni za vzory pro ostatní.

Pro specifický cíl OPŽP 5.1 bylo v období 2014–2020 otevřeno celkem 6 výzev. Výsledky z prvních 3 let nebyly příliš optimistické; zájem byl nízký a nebylo navrženo / schváleno mnoho projektů. V dubnu 2017 byly provedeny změny, které měly zjednodušit podmínky pro zvýšení počtu projektů a uvolnění dalších peněz z alokace. Změny vedly k výraznému zlepšení výsledků výzev; splnění jak národních (úspora energie v PJ), tak programových (pokles konečné spotřeby energie veřejných budov) indikátorů však stále zcela neodpovídalo očekáváním.

Jelikož nástroj OPŽP 2014–2020 se pro účely projektu LC DISTRICTS stává v roce 2021 irelevantním, zaměří se regionální akční plán na jeho nástupce, kterým je OPŽP 2021–2027. Původní Opatření 5.1 v OPŽP 2014–2020 - Snižit energetickou náročnost veřejných budov a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie“, na které se projekt LC DISTRICTS zaměřuje, je nyní v OPŽP 2021–2027 zastoupena v specifických cílech 1.1 - Podpora opatření v oblasti energetické účinnosti a 1.2 - Podpora energie z obnovitelných zdrojů.

Program je naplánován na evropské programové období 2021–2027. Způsobilost výdajů končí v roce 2029, kdy bude program finálně uzavřen. Program se vztahuje na všechny NUTS2 regiony v ČR a týká se Evropského fondu pro regionální rozvoj a Fondu soudružnosti. Dokument je stále ve fázi konceptu – probíhá vyjednávání s Evropskou komisí a dalšími partnery. Znění dokumentu se proto v průběhu času ještě může měnit.

Specifický cíl 1.1 Podpora opatření v oblasti energetické účinnosti

V rámci specifického cíle budou podporovány aktivity spojené se snižováním energetické náročnosti veřejných budov a veřejné infrastruktury. Jedná se především o:

- snížení energetické náročnosti veřejných budov a veřejné infrastruktury,
- snížení energetické náročnosti systémů technologické spotřeby energie,
- výstavbu nových veřejných budov, které budou splňovat parametry pro pasivní nebo plusové budovy.

V rámci cíle realizovat komplexní projekty budou jako doprovodné aktivity podporovány i opatření sledující:

- zlepšení kvality vnitřního prostředí budov,
- zvýšení adaptability budov/infrastruktury na změnu klimatu.

Očekávaným příspěvkem uvedených aktivit ke specifickému cíli je snížení energetické náročnosti veřejných budov/infrastruktury a tím i snížení konečné spotřeby energie. Dalším očekávaným příspěvkem je výstavba nových plusových nebo pasivních budov, které budou sloužit mj. jako příklady dobré praxe pro další výstavbu ve veřejném i soukromém sektoru.

Uvedené aktivity zároveň přispívají ke snížení emisí skleníkových plynů a adaptaci na změnu klimatu. Hlavní cílovou skupinou jsou veřejné subjekty.

Specifický cíl 1.2 Podpora energie z obnovitelných zdrojů

V rámci specifického cíle budou podporovány aktivity spojené se zvyšováním využití obnovitelných zdrojů energie. Jedná se především o:

- výstavbu a rekonstrukci obnovitelných zdrojů energie pro veřejné budovy,
- výstavbu a rekonstrukci obnovitelných zdrojů energie pro zajištění dodávek systémové energie ve veřejném sektoru,
- výměnu nevyhovujících spalovacích zdrojů na pevná paliva a optimalizace jejich provozu

Očekávaným příspěvkem je zvýšení kapacity pro výrobu energie z obnovitelných zdrojů, která přispěje k dosažení vnitrostátního cíle pro podíl obnovitelných zdrojů na konečné spotřebě energie. Uvedené aktivity zároveň přispívají ke snížení emisí skleníkových plynů a znečišťujících látek. Hlavní cílovou skupinou jsou veřejné subjekty

1.2.2 Spojitost s RIS3

[Národní RIS3 strategie](#) pro ČR nese název [Národní výzkumná a inovační strategie pro inteligentní specializaci České republiky 2021–2027](#). Témata regionální akčního plánu LC DISTRICTS propojené s RIS3 strategií jsou patrné průřezově v celé strategii:

„Mezi nejvýznamnější klíčové trendy z hlediska Národní RIS3 strategie patří zejména **nové technologie, změna klimatu, vyčerpání přírodních zdrojů** a demografické změny a **urbanizace**.“ (str.9)

Ve svém specifickém cíli A.1 Posílení inovační výkonnosti stávajících firem a reakce na průmyslovou transformaci, technologické a společenské změny mimo jiné uvádí mezi typovými aktivitami „**Podporu investic do technologií**...nejen v průmyslu, ale i v dalších odvětvích a sektorech – například v energetice, dopravě, **stavebnictví**, zemědělství apod.)“ (str. 45)

RIS3 také výslovně uvádí, že „...dalším tematickým celkem ... je **využití energie v sektoru residenčních a nerezidenčních budov (zvyšování energetické účinnosti; využívání zejména pasivních prvků v rámci budovy samotné, nebo vnitřních částí budovy vedoucích k úspoře energie; technologie a postupy spojené s energeticky pasivními, respektive aktivními budovami; využití zejména nízko-emisních technologií pro lokální produkce elektřiny, nebo tepla a její integrace do základních prvků budov atd.)**“ (str.77)

1.3 Hlavní poznatky z regionální diagnostiky

V roce 2016 zveřejnila česká nevládní organizace Šance pro budovy dvě studie: o bytových a nebytových budovách v České republice s cílem určit možné úspory konečné spotřeby energie pro bytový fond České republiky a investiční náročnost dosažení tyto úspory.

Výsledných 21 doporučených opatření bylo rozděleno do pěti kategorií:

- Politická opatření (2 opatření): implementace scénářů úspor energie do energetické koncepce a implementace této strategie do dalších celostátních koncepčních dokumentů
- Ekonomická opatření (7 opatření) představující různé finanční nástroje na podporu přechodu k energeticky účinným stavebním fondům, možná povinnost poskytovatelů energie šetřit energii koncovým uživatelům nebo energeticky efektivní sociální bydlení
- Legislativní a správní opatření (5 opatření) zdůrazňující dodržování energetických norem budov pro renovace, osvědčení o energetické spotřebě budov, daňové výhody, soudržnost právních předpisů a systému vykazování úspor energie
- Vzdělávací a poradenská opatření (3 opatření) zdůrazňující potřebu vzdělávání v oblasti energetické účinnosti na všech úrovních vzdělávacího systému, potřebu výzkumných pokroků pro lepší využití energie a posílení úlohy státem kontrolovaného poradenství.
- Opatření pro přizpůsobení se změně klimatu v budovách (3 opatření), jejichž cílem je snížit přehřátí v budovách, zajistit kvalitní větrání a podpořit zelenou infrastrukturu.

Pro splnění emisního závazku České republiky je nezbytné snížit roční národní produkci emisí o 73,8 Mt CO₂ do roku 2050 ve srovnání s původním modelovým rokem 2016. Za předpokladu vyváženého podílu průmyslových odvětví na snižování emisí skleníkových plynů, národní klima byl vypočten závazek pro stavební fond v roce 2050, který činí 11,4 Mt CO₂. Poslední studie vypočetla „Potenciál pro snížení provozních emisí CO₂ z českého stavebního fondu“ podle různých scénářů obnovy a byla zveřejněna v květnu 2020. Spoluautory jsou ČVUT UCEEB a Šance pro budovy.

Nejnovější přehled o spotřebě tepla je k dispozici pro rok 2018. Sumarizuje jmenovatele vytápění a chlazení pro roky 2010–2018. Vzhledem k rostoucím podlahovým plochám způsobeným novou výstavbou není efekt obnovy stávajícího stavebního fondu patrný. Podíl obnovitelné energie se však podle zprávy zvyšuje (ze 14 % v roce 2010 na 21 % v roce 2018). Většina energie skončila v bytových domech (48 %). Služby spotřebovaly 24 % energie na vytápění a průmysl 27 %. Při porovnání roční spotřeby energie v obytných budovách se mezi roky 2017 a 2018 tato snížila o 6 %.

Finanční zdroje

Operační programy dosud představovaly nejdůležitější zdroj financování v České republice. V letech 2014–2020 se prostředky na energetickou účinnost (EE) ve srovnání s programovým obdobím 2007–2013 zvýšily dvojnásobně, z více než 1 miliardy EUR na 2,4 miliardy EUR (asi 10 % z celkové alokace v České republice).¹

¹ [Valentová \(2018\), Evaluation Of Energy Efficiency Policy Instruments.](#)

Opatření / Budovy	Rodinné domy	Bytové domy	Veřejné Budovy	Komerční / průmyslové budovy
Úspory energií (Praha)	Nová zelená úsporám	Nová zelená úsporám	OPŽP OP PRAHA	Českomoravská záruční a rozvojová banka - ENERGA (Praha)
Úspory energií (mimo Prahu)	Nová zelená úsporám	IROP	OPŽP	OP PIK Českomoravská záruční a rozvojová banka – Energetické úspory (mimo Prahu)
Výměna energetických zdrojů	OPŽP Nová zelená úsporám	IROP Nová zelená úsporám	OPŽP	OP PIK Českomoravská záruční a rozvojová banka - ENERGA (Praha) Českomoravská záruční a rozvojová banka – Energetické úspory (mimo Prahu)
Jiná	EFEKT	EFEKT Panel 2013+	EFEKT	EFEKT

Ve výše uvedených programech se výše dotace liší a je většinou mezi 30 % až 70 % z uznatelných nákladů, v závislosti na typu příjemce, umístění, implementovaných opatření, dosažených úsporách a použitých metodách.

Modernizační fond

Do výčtu finančních zdrojů je potřeba započítat také nově vzniklý Modernizační fond, který v době vzniku Regionální diagnostiky LC DISTRICTS ještě neexistoval. V roce 2019 představila Evropská komise strategickou vizi nazvanou [Zelená dohoda pro Evropu](#), do níž byl Modernizační fond integrován. Cílem této růstové strategie je transformovat EU na spravedlivou a prosperující společnost s moderní a konkurenceschopnou ekonomikou efektivně využívající zdroje, která bude v roce 2050 uhlíkově neutrální a ve které bude hospodářský růst oddělen od využívání zdrojů. Prvky Zelené dohody částečně naplňované Modernizačním fondem jsou zejména:

- dodávky čisté, dostupné a bezpečné energie,
- snižování emisí skleníkových plynů a zvyšování úspor energie a energetické účinnosti,
- stavba a renovace budov za účinného využívání energie a zdrojů,
- urychlení přechodu k udržitelné a čisté mobilitě.

Modernizační fond má v období 2021 až 2030 podporovat investice v souladu s cíli směrnice 2003/87/ES a též v souladu s cíli rámce politiky EU v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030. Tyto cíle jsou rovněž úzce spjaté s dlouhodobými cíli vyjádřenými v Pařížské dohodě a Rámcové úmluvě Organizace spojených národů o změně klimatu.

Mezi programy Modernizačního fondu, které se dotýkají tematického zaměření projektu LC DISTRICTS, na něž mohou mít závěry projektu LC DISTRICTS z hlediska veřejných budov vliv, jsou mimo jiné programy:

- **Energetická účinnost ve veřejných budovách a infrastruktuře** – podpora komplexních opatření ke zlepšení energetické účinnosti a využití obnovitelných a nízkoemisních zdrojů ve veřejných budovách, budovách státu a veřejné infrastruktuře
- **Komunitní energetika** – podpora otevřených energetických společenství založených za účelem uspokojení svých energetických potřeb (hlavním účelem není tvorba zisku).
- **Nové obnovitelné zdroje v energetice** – podpora projektů nových nepalivových obnovitelných zdrojů energie

Zlínský kraj

Zlínský kraj se, jako správce území, schvaluje strategické dokumenty, poskytuje metodickou činnost jak svým organizacím, tak zástupcům 292 obcí (samospráv). Mezi úrovní kraje a obcí je ještě 15 měst (ORP) vykonávající činnosti spojené s rozšířenou působností obcí.

Města a městyse ve Zlínském kraji Towns and market towns in the Zlínský Region (1. 1. 2019 / As at 1 January 2019)

Obr. 2 – Zlínský kraj

Pomocí strategických dokumentů a vlastní organizace (Energetická agentura Zlínského kraje – EAZK) má kraj možnost uplatnit vliv na přechod k nízkouhlíkovým technologiím, a to nejen ve všech městech a obcích kraje, ale taky ve vlastních organizacích a organizacích zřízených a zakládaných samosprávami.

Nástrojem pro prosazení energetické politiky kraje je územní energetická koncepce (ÚEK) definovaná zákonem č. 406/2000 Sb. o hospodaření energií. ÚEK vychází ze státní energetické koncepce a na svůj náklad ji zpracovávají kraje.

Zlínský kraj patřil dle závěrů první ÚEK schvalované v roce 2004 k méně se rozvíjejícím. Obálky budov veřejného sektoru byly ve špatném energetickém standardu, často nedotápěné. Zdroje tepla byly předimenzované se zastaralou technologií. Rozvojové scénáře koncepce počítaly s nárůstem energie ve všech sektorech.

Energetická účinnost se zvyšuje nejen ve zdrojové části, ale i stavbách samotných. Vyšší účinnosti by mohlo být dosaženo ještě zlepšením územního plánování pro výstavbu nových i renovaci původních domů.

Na regionální úrovni neexistují specifické trendy energetické účinnosti, které by zásadně ovlivňovaly vývoj v regionálním sektoru stavebnictví. Obrovskou výhodou kraje oproti jiným regionům je existence aktivní a schopné krajské energetické agentury, která městům a obcím poskytuje své poradenství, konzultuje záměry obcí, pomáhá jim při přípravě projektů renovací a výstavby, dohlíží na správnou realizaci navržených opatření a vyhodnocujeme jejich dopady. V rámci ČR je tato agentura svého druhu jediná

Od roku 2011 byly pro domácnosti vypsány dotační tituly jako Zelená Úsporám, Nová zelená úsporám, kotlíkové dotace a IROP, které měly za cíl vytěsnit spotřebu uhlí z domácností. Využíváním dotačních programů se daří prosazovat nízkouhlíkové technologie u centrálních zdrojů vytápění, ve stavebnictví i v dopravě. Významnou příležitostí snížit energetickou spotřebu byly a stále jsou pro ČR fondy EU. Zejména podpora zlepšení tepelně technických vlastností veřejných budov, výměna zdrojů tepla a teplé vody, využití OZE.

Energetická agentura uplatňuje ve své činnosti závěry územní energetické koncepce kraje (první byla dokončena v roce 2004 a aktualizována byla v roce 2014) a naplňuje její cíle. Na příkladech dobré praxe ukazuje vhodné způsoby energeticky vědomé renovace budov, centrálních i decentrálních zdrojů tepla, uplatnění OZE jak v budovách, tak v dopravě, trvale udržitelné územní plánování v kontextu 3D energetického managementu umožňujícího výstavbu pasivních budov, budov v nulovém standardu a energeticky aktivních budov.

Za tímto účelem EAZK bezplatně pořádá osvětové kampaně, workshopy, konference a také metodicky vede, motivuje (soutěže) a připravuje projektové žádosti o dotace z fondů EU pro hlavní aktéry na území kraje, měst a obcí na investiční projekty vedoucí k energetickým úsporám, efektivnímu hospodaření s energií a vůbec přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech sektorech. Činnost EAZK kraj předfinancovává a dofinancovává nad rámec grantů, které si EAZK na svou činnost rovněž z fondů EU sama zajišťuje.

2 Část II – Metodologie

Vývoj akčního plánu pro Zlínský kraj vycházel z dvou komplementárních přístupů

1. meziregionální evropská spolupráce mezi partnery LC DISTRICTS
2. účast klíčových aktérů na regionální i národní úrovni, kteří jsou přímo či nepřímo zapojeni do procesu podpory energetické účinnosti ve veřejných budovách

Oba přístupy pak vyústily v proces strategického myšlení a definování příslušných cílů a možných řešení v rámci regionální diagnostiky a návrhu akčního plánu, který sám si klade za cíl identifikovat synergie a komplementaritu mezi různými politickými a finančními nástroji s cílem vytvořit regionální akční plán pro usnadnění přechodu na nízkouhlíkové oblasti a ovlivnit nástroj OPŽP 2021–2027.

2.1 Mezuregionální přístup a závěry

Mezuregionální akce se konaly v Navarře (Španělsko, září 2019), Marche (Itálie, říjen 2020), Smalandu (Švédsko, prosinec 2020), Zlíně (Česká republika, leden 2021) a Chorvatsku (březen 2021) a zahrnovaly iniciativy v oblasti renovací budov, výstavby energeticky účinných budov, vytváření a renovací dálkového vytápění a dalších akcí obnovy měst v regionech. Součástí těchto akcí byly také studijní návštěvy související s touto tematikou a workshopy o příkladech dobré praxe (peer review).

Vzhledem k nepříznivé epidemiologické situaci bylo nutno návštěvy v Itálii, Švédsku, České republice a Chorvatsku provést online formou. Pro české partnery byly důležité a inspirativní zejména příklady dobré praxe oblasti renovací budov a výstavby energeticky účinných budov, ze kterých bylo primárně čerpáno v procesu regionálního strategického myšlení v ČR. Avšak i příklady týkající se tvorby klimatických akčních plánů byly v mnoha ohledech pro českou stranu inspirativní.

Následující příklady dobré praxe, které byly také předloženy ke schválení na „Policy Learning Platform“ programu Interreg Europe, byly základem pro regionální strategické myšlení v České republice. Jejich zaměřením byly zejména projekty renovací budov (zaměřené v některých případech na konkrétní segmenty populace) a režimy financování.

Lourdes renove - Navarra, Španělsko

Lourdes Renove byl evropský projekt vyvinutý v sociální čtvrti Lourdes ve městě Tudela (Navarra) v letech 2010 a 2011. Prostřednictvím tohoto projektu byla provedena integrální rekonstrukce obytných budov v této oblasti, včetně renovace topných sítí a výměna kotlů v oblasti San Juan Bautista a přestavba části oblasti.

Nejllepšími aspekty pro přenos / replikaci u českých partnerů LC DISTRICTS byly shledány

- ambiciózní rozsah projektu,
- tři různé typy intervencí (dálkové vytápění, renovace měst a zlepšení energetické účinnosti) provedené do dvou let, včetně plánování, výběrových řízení a stavebních / renovačních činností
- integrace energetické renovace budov a obnovy dálkového vytápění jako společný proces.

Inspirativním a důležitým bylo zejména prvotní nastavení monitorovací indikátorů pro realizované projekty, stejně jako kritérií úspěchu, protože se jednalo o kombinaci více opatření. V rámci takových projektů je také důležité zvážit, které fáze plně financovat z veřejných rozpočtů a co ponechat na vlastnících a obyvatelích.

Efidistricts - Navarra, Španělsko

Efidistrict, projekt usilující o integrovanou energetickou regeneraci sídliště Txantrea v Pamploně, se přizpůsobuje regionální strategii proti změně klimatu s podporou opatření na úsporu energie a využívání obnovitelných zdrojů energie (biomasy). Kromě toho hledá nový energetický model pro boj proti palivové chudobě a zlepšení životních podmínek obyvatel těchto čtvrtí.

Tento projekt jasně ukázal, jak důležitou roli hrají místní úřady při vytváření důvěry občanů pro realizaci projektu. Je třeba pečlivě informovat o míře zapojení a všech aspektech plánovaných akcí, včetně finančních důsledků. Probíhající projekty v jiných čtvrtích naznačují, že jeden úspěšný projekt zvyšuje důvěru a vede ostatní komunity k následování.

NSH – Navarra, Španělsko

V rámci projektu Navarra Social Housing financovaného EU vládou španělské autonomní komunity Navarra zahájila výstavbu 524 jednotek sociálního bydlení. Budovy jsou navrženy v souladu s nejvyššími standardy energetické účinnosti s cílem minimalizovat spotřebu energie nájemců a chránit životní prostředí.

S ohledem na zdokonalování českého politického nástroje v rámci projektu LC DISTRICTS se opět ukázalo, že současná podpora z OP Životní prostředí (CZE) pro pasivní domy ve výši 30% je při souvisejících podmínkách nedostatečná. To je třeba změnit pro zvýšení přitažlivosti pasivních domů pro investory, aby stavěli pasivní domy v klimatických podmínkách České republiky. Také podpora výstavby nových veřejných budov do nízkoenergetických standardů odlišných od pasivních domů není OP Životní prostředí vůbec podporována, když ne všechny nové veřejné budovy jsou schopny s ohledem na lokalitu a další okolnosti splnit požadavky na pasivní domy. Samotná skutečnost, že obec podporuje stavbu sociálního bydlení ve standardech pasivních domů na rozdíl od „standardních předpisů“, ukazuje odvahu a progresivní myšlení.

společný SEAP – Marche, Itálie

Společný SEAP znamená akční plán udržitelné energie pro skupinu obcí z regionu Marche. Odkazuje na plán prováděný společně skupinou sousedních měst, který jim umožňuje dosáhnout efektivnějších výsledků než v případě tvorby izolovaných akčních plánů.

V tomto případě sdílelo 11 malých místních orgánů závazky v oblasti klimatu v rámci Paktu starostů a primátorů. Podíleli se na vývoji společného SEAP, přičemž předpokládají společný závazek snížit emise CO₂ do roku 2030 nejméně o 40 %.

Nejzajímavějším aspektem, který čeští partneři v tomto příkladu našli, byla schopnost většího počtu obcí najít společný postup a sjednotit se v mnohokrát protichůdných zájmech v konkrétních obcích v časovém úseku přesahujícím volebním období.

Jako potenciál přenosu zkušenosti by bylo nutné důkladně prozkoumat, jak jsou cíle stanovené společným SEAP spojeny s konkrétními plánovanými akcemi - například která konkrétní plánovaná opatření jsou spojena s ambiciózním cílem snížit emise CO₂.

Funkční portfolio různých finančních nástrojů je skutečně nezbytnou podmínkou, nicméně stejný význam by měl být přikládán navázání dlouhodobé spolupráce mezi samotnými obcemi i mezi obcemi a regiony bez ohledu na politickou orientaci, s hlavním zaměřením na dlouhodobá environmentální, energetická a socioekonomická řešení v rozhodovacích procesech.

Energetické a klimatické plánování: Harmonizace SECAPs s územním plánováním a zónováním – Chorvatsko

Město Karlovac vytvoří první chorvatský zelený územní a zónový plán, který bude zahrnovat energetická a klimatická opatření uvedená v jeho SECAP (udržitelném energetickém a klimatickém plánu). Tato akce využije stávající nástroj, se kterým mají úředníci města zkušenosti, a obohatí jej o povinná energetická a klimatická opatření a výslovně a závazně definuje cíle udržitelného rozvoje.

Nejzajímavější aspektem prezentovaného příkladu pro české partnery bylo zahrnutí opatření v oblasti klimatu do akčních plánů. Z tohoto hlediska se nacházíme v počátečním bodě při zahrnutí zmírnění a přizpůsobení se těmto plánům.

Výzvou pro chorvatskou i českou stranu zůstává propojení navrhovaných opatření SECAP s územním plánováním, jelikož opatření SECAP nejsou právně závazná.

Radnice a hlavní nádraží ve Växjö – Švédsko

Radnice a hlavní nádraží ve Växjö je dřevěnou budovou ze dřeva s potenciálně nulovými emisemi, a to díky své dřevěné konstrukci, instalaci tepelných čerpadel a FV systémů spolu s udržitelným městským odvodňovacím systémem. Projekt by snížil náklady na roční nájemné o 0,5 mil. EUR v porovnání s renovací renovace stávající radnice.

V průběhu online studijní návštěvy byla radnice v procesu výstavby, avšak tento projekt ukazuje možnost kombinace obnovitelných a místních materiálů s pokrokovými a energeticky účinnými technologiemi nejen ke zlepšení vnitřního prostředí, ale také ke snížení spotřeby energie, náklady a dopady na životní prostředí.

Tento projekt je pro české partnery inspirací pro ovlivnění nástroje OPŽP 2021–2027 za použití funkčního příkladů odjinud – ať už z hlediska ambicí, použitých materiálů i komplexního přístupu k celé oblasti. Projekt usiluje o nejvyšší švédské certifikaci v oblasti životního prostředí.

V rámci projektu se předpokládá:

- Nová radnice vytváří lepší pracovní prostředí pro zaměstnance.
- Stávající obecní budova bude zrekonstruována a přeměněna na obytnou budovu s 250 byty a pomáhá tedy městu Växjö řešit problémy týkající se nedostatku obytných bytů (zejména nájemních bytů).
- Poskytuje možnosti pro 800 parkovacích míst v centru města.
- Přispívá ke snížení emisí CO₂ ve městě Växjö.

Matice výzev a řešení

Součástí meziregionálního přístupu bylo také vytvoření matice s výzvami nalezenými v České republice i Zlínském kraji v jedné ose a jejich řešeními v druhé.

Aby byla matice vytvořena, extrahovali se tyto výzvy a řešení z různých zdrojů během procesu výměny zkušeností v rámci projektu LC DISTRICTS. Výzvami jsou nazývány překážky při dosahování žádoucích výsledků, potřeb změny, prostoru pro zlepšení... atd. Řešeními jsou pak nová opatření, prostor pro nové akce, zlepšení správy, nové způsoby, jak dosáhnout žádoucích cílů atd.

Matice výzev a řešení vyvinutá v rámci meziregionálního strategického myšlení projektu LC DISTRICTS je součástí kapitoly 2.3 - **Proces regionálního strategického myšlení**.

2.2 Regionální přístup, zúčastněné strany (stakeholders)

Za účelem splnění principu účasti nejrelevantnějších zúčastněných stran ze Zlínského kraje i z národní úrovně, které hrají roli v podpoře energetické účinnosti ve veřejných budovách, bylo setkání místních skupin klíčových subjektů (LSG) uspořádáno ve 4 vlnách během doby první fáze realizace projektu. Na těchto setkáních byli zapojeni zástupci všech 3 zúčastněných skupin identifikovaných na začátku projektu LC DISTRICTS

- strategický a politický rámec, úroveň řídicích orgánů
- rámec servisních skupin, zprostředkovatelé, projektanti, architekti, inženýři, auditoři
- sociální úroveň, občané, veřejnost, uživatelé

Jako významnou okolnost je důležité zmínit, že v těchto skupinách byli zapojeni i členové Monitorovacího výboru pro OP Životní prostředí, například z Národní sítě místních akčních skupin v České republice nebo ze samotného OP Životní prostředí. Monitorovací výbor provádí dohled nad programem průběžným monitorováním programu, hodnocením jeho provádění a pokroku při dosahování cílů programu.

Také zástupci měst a obcí Zlínského kraje i zástupci dalších klíčových skupin ze Zlínského kraje se zúčastnili regionálních seminářů pořádaných českými partnery projektu LC DISTRICTS, na kterých byly předávány znalosti a zkušenosti, sdíleny a identifikovány k přenosu do akčních plánů příklady dobré praxe dalších partnerů LC DISTRICTS a formulována doporučení na zlepšení příslušné prioritní osy OP Životní prostředí.

Na regionální úrovni proběhly celkem 4 vlny regionálních seminářů klíčových subjektů:

První vlna

V první vlně byl prezentován současný stav příprav OPŽP 2021 – 2027. Dále byly nastíněny první navrhované změny ze strany ministerstva životního prostředí oproti OPŽP 2014 – 2020, byly diskutovány možnosti kombinace grantů a EPC - možnosti a úskalí kombinací finančních nástrojů, možnosti spolufinancování a komplexní příprava rozsáhlých projektů. Byla také definována a diskutována východiska pro regionální diagnózu.

Druhá vlna

V České republice byla uspořádána druhá vlna regionálních seminářů zúčastněných stran. Vzhledem k pandemické situaci v České republice nebylo možné uspořádat semináře a workshopy za přítomnosti velkého počtu účastníků, proto byl zvolen formát setkání v malých skupinách zúčastněných stran. Zástupci EAZK se setkali s různými zúčastněnými stranami. Každé setkání začalo podrobným seznámením s aktuální verzí regionální diagnostiky. Poté se pozornost účastníků soustředila na část 5 dokumentu, která shrnuje hlavní myšlenky, které regionální diagnostika přináší. Poskytuje přehled sledovaného procesu a odhaluje klíčová zjištění projektu LC DISTRICTS. V neposlední řadě tato část tvoří základ pro tvorbu regionálního akčního plánu.

Třetí a čtvrtá vlna

Pomocí třetí vlny regionálních workshopů, které byly vzhledem k pokračující nepříznivé pandemické situaci organizovány v malých skupinách nebo online, byl českými partnery projektu nastartován proces regionálního strategického myšlení vedoucí k vypracování návrhu regionálních akčních plánů. Na základě regionální diagnostiky partneři diskutovali o požadované analýze pro identifikaci nejvhodnějších příkladů dobré praxe pro přenos z jiných regionů, včetně možných synergií a doplňkovosti pro rozvoj systémového regionálního akčního plánu.

Ve čtvrté vlně byl pak partnery proces strategického myšlení dokončen a finální obsah regionálního akčního plánu byl odsouhlasen.

Přehled subjektů, jejichž zástupci se účastnili local stakeholders meetings ve 4 vlnách regionálních workshopů dle kategorizace z kapitoly 3 regionální diagnózy:

Skupina klíčových subjektů	Subjekt
strategický a politický rámec, úroveň řídicích orgánů	SFŽP
	MMR (v rámci projektu Komunitní a lokální energetika – KLE)
	Šance pro budovy (member of OPE Monitoring Committee)
	MŽP (v rámci KLE)
	MMR (v rámci KLE)

rámec servisních skupin, zprostředkovatelé, projektanti, architekti, inženýři, auditoři	Energetický regulační úřad	
	Porsenna	
	Cl2,	
	Asociace elektromobilového průmyslu	
	Naviga 4	NAVIGA 4
	Frontier technologies	
	4econsult	
	Domy sobě	
	Tehos Otrokovice	
sociální úroveň, občané, veřejnost, uživatelé	Národní síť místních akčních skupin (member of OPE Monitoring Committee)	
	Zlínský kraj	
	Státní energetická inspekce ČR	
	Uherský Brod	
	Teplárna Otrokovice	
	Valašské Meziříčí	
	Otrokovice	
	Rožnov pod Radhoštěm	
	Valašské Klobouky	
	Zlín	
	MAS Buchlov	
	Kunovice	
	MAS Luhačovice	
	MAS Východní Slovácko	
	Suchá Loz	
	Brno	
	Zubří	
	Bařice – Velké Těšany	
Hluk		

2.3 Proces regionálního strategického myšlení

V průběhu setkání místních pracovních skupin a procesu regionální diagnostiky byly identifikovány potřeby různých úrovní procesu tvorby, implementace a administrace projektů podporovaných z nástroje OPŽP, které tvoří jedno z východisek navrhovaných akcí v kapitole 3 tohoto dokumentu. Potřeby definované dle jednotlivých úrovní a nástin jejich řešení:

Úroveň strategického a politického rámce a řídicí orgány

Dochází k velkým změnám v oblasti operačních programů, kdy národní úroveň často působí dojmem vzdáleného centra s nedostatkem schopnosti pochopit skutečné potřeby obcí a měst. Krajské energetické koncepce vznikají často nekoncepčním způsobem a MPO nekonzultuje svůj státní vzor energetické koncepce. Zároveň se se města a obce potýkají s potřebami

- zpracování metodik pro zavedení nízkouhlíkových technologií
- zapracování zásad pro implementaci nízkouhlíkových technologií do ÚP měst a obcí, kraje a do všech strategických dokumentů
- zavedení systému hodnocení rozvoje měst a obcí, regionu v souladu s trendy trvale udržitelného rozvoje
- cílená podpora OZE

Výzvami pro úroveň strategického a politického rámce jsou zejména:

- Motivace vedení měst a obcí a prezentace typových příkladů a pilotních projektů, kdy orgány na místní úrovni často disponují vysokým stupněm entuziasmu, ale také nízkým stupněm konkrétních vlastních iniciativ
- požadavky na dotační tituly patří snižování energetické náročnosti k nejžádanějším, priority se ovšem mění dle aktuální nabídky, mnohdy účelově
- Velké investiční akce podporované z dotačních titulů často energetickou spotřebu navyšují, kvůli novým funkcionalitám a modernizacím ve srovnání s původním stavem (nové sprchy, vytápěné garáže atd.)
- Segment zateplování budov na venkově je postupně saturován
- Při tvorbě programů je málo zvažována zdrojová část – jaký je energetický potenciál v místě a lokalitě, řeší se primárně úspory, méně se řeší zdroje

Rámec servisních skupin

Mezi potřeby definované v rámci servisních skupin, která zahrnuje např. zprostředkovatele, projektanti, architekti, inženýři, auditoři byly identifikovány jako důležité následující potřeby

- Osvěta politických reprezentantů
- rozvoj spolupráce veřejného a soukromého sektoru, včetně jednotlivých občanů
- Vzdělávání úředníků
- Cílená podpora OZE
- Rozvoj komunitní energetiky

Mezi výzvy, kterým tahle úroveň v současnosti čelí, patří zejména

- Příprava kvalitních lokálních projektů k naplnění strategií
- Zpracování kvalitních plánů a strategií (analýza, návrhová část, programový rámec), které je mnohdy pro obce i MAS úkol přesahující jejich možnosti, schopnosti a kapacity
- Potřeba hlubších analýz v plánování renovace vs. nová výstavba
- Zohlednění potenciálu FVE, ideálně v propojení se zateplováním
- Nízká hranice pro získání licence zdroje FVE (10kW) a s tím spojená nadměrná administrativní zátěž pro drobné provozovatele
- Nepřehlednost dotačních programů a jejich složitost

Sociální úroveň, uživatelé, občané, veřejnost

Tato úroveň stále skýtá velký prostor pro rozvoje služeb občanům v nezávislém energetickém poradenství, ať už v procesu smysluplného plánování na uživatelské úrovni uživatelů, rozšíření stávajícího širší i portfolia financování renovace budov a výstavby energeticky účinných budov nebo rozvoje vzdělávacích platformem včetně prezentací typových příkladů a pilotních projektů.

Mezi naléhavé výzvy na této úrovni implementace podpůrných strategických nástrojů patří

- Motivace uživatelů k vědomé modernizaci budov a jejich podpora občanů při realizaci energeticky úsporných opatření
- Omezené rozpočtových zdrojů i odborné kapacity
- Úbytek obyvatel v obcích v kontrastu s nárůstem zastavěné plochy
- Reprodukční cyklus majetku města je často příliš dlouhý na to, aby obec po cca 10-15 letech od minulé rekonstrukce započínala další
- Alternativní způsoby financování
- Značná část občanů se staví k dotacím negativně z důvodu možnosti korupce

Další potřeby adaptace OPŽP 2021–2027 průřezově pro všechny úrovně

Pro změnu nástroje OPŽP v oblasti 1.1 Podpora opatření v oblasti energetické účinnosti a 1.2 Podpora energie z obnovitelných zdrojů tak aby byl pro region přínosný, je potřeba rovněž zkoušet modelovat na budovách určených k renovaci požadavky a možnosti využití OZE, jejichž instalace je pro plnění legislativy nezbytná. Dosud se v ČR podávaly žádosti na renovaci budov dle jednotlivých opatření a dle výše finanční podpory. Tedy na jednu budovu byly podávány žádosti na zateplení budovy (výměna oken), dveří, zateplení obvodového pláště, střechy, podlahy s mírou podpory 40 až 50 %. Druhá žádost se podávala na výměnu zdroje tepla s mírou podpory 40 až 60 %, třetí žádost na instalaci FVE a rekuperace pro zajištění kvality vnitřního prostředí budov a mírou podpory 70 % a čtvrtá žádost na zelené střechy a akumulaci dešťových vod ze střech budov s mírou podpory 85 %.

Obsluha dotačního systému SM2014+ následně vyžaduje několikrát zadávat a tvořit stejné podklady a následně je opět rozdělovat, dle výše investice a míry dotace do jednotlivých projektů a reportovat po celou dobu udržitelnosti 5 let od ukončení závěrečného vyhodnocení.

Je potřeba usilovat o změnu systému, aby se na všechna opatření dalo žádat v jedné žádosti a podporovaná opatření rozšířit i o modernizaci stávajících systémů otopných soustav starších 20 let. Za účelem prosazení těchto koncepčních renovací a stavby nových inteligentních budov je potřeba mít více pilotních příkladů. EAZK považuje za důležitou i vyšší míru podpory pro projekty s komplexním řešením, včetně opatření na adaptaci budov na změnu klimatu komplexními řešeními.

Stávající podpory nástroje OPŽP jsou stanoveny uznatelnými náklady na m² zateplování ploch, m³ rekuperovaného vzduchu, instalovaném výkonu a výkonu zdroje tepla a OZE ve výši 30 až 50 % těchto uznatelných nákladů. U novostaveb v pasivním standardu je podpora stanovena na 30 nebo 32 % (u obcí s vyšším znečištěním ovzduší) ze všech uznatelných nákladů spojených s výstavbou budovy (bez parkovišť, okolních úprav, sdělovacích vedení ...) a maximálně však pak 50 mil. Kč. na podporu z nákladů na pasivní standard budov. EAZK prosazuje, že 30 % je pro tyto projekty veřejných budov málo a limit je potřeba zvýšit na 50 % a MŽP navrhuje tento limit omezit s maximální částkou 100 mil. Kč max. EAZK má ambici prosadit pro obce do 3000 obyvatel podporu 85 % s limitem 200 mil. Kč a u obcí s počtem obyvatel nad 3000 obyvatel s dotací 50% rovněž s max. limitem 200 mil. Kč, a to z důvodu, aby byly podpořeny menší obce a byly motivovány k tomu, aby jejich obyvatelé zůstávali v těchto obcích, našli zde práci a starali se o místní krajinu. Pokud budou příklady ve formě obecních budov, bude se rozvíjet v tomto duchu celá obec.

Komplexním řešením plánování rozvoje, správným urbanismem, adaptací na změnu klimatu dojde k významnému snížení emisí CO₂ a úspoře energie v regionu. Konečnou spotřebu budov lze komplexním řešením snížit o dalších min. 20 %. V současné době se po renovaci budov s čerpáním dotace pohybuje energetická úspora většinou mezi 45–75 %. Pokud na projekty nejsou dotace, činí většinou úspora energie maximálně 20 %. Příkladnou koncepčních renovací, lze dosáhnou až 80% úspory energie proti stávajícímu stavu.

Matice výzev a řešení

Dalším krokem v procesu regionálního strategického myšlení byla tvorba zastřešující matice výzev a jejich řešení vzešlá z meziregionálního přístupu popsaného v kapitole 2.1. Následující matice pro Zlínský kraj vzešla ze

- závěrů regionální diagnózy Zlínského kraje,
- vzájemného posouzení výzev a řešení (peer reviews) partnerů projektu LC DISTRICTS v rámci sdílení příkladů dobré praxe a studijních návštěv,
- čtyř vln regionálních workshopů klíčových subjektů v rámci ČR.

TYP PŘÍKLADU		STR	NÁSTROJ	PROJ	PROJ	LEG / FIN	NÁSTROJ	LEG / FIN
Tematický okruh	Výzva / řešení	Energetická agentura jako koordinační a průřezový plánovací orgán	Monitorování dovybavených budov. Široká škála parametrů	Výběr budov s vysokou spotřebou energie k provádění činností v oblasti energetické účinnosti	Nové veřejné budovy ve standardech NZEB	Energetická společenství	GIS: klasifikace budov podle ekonomické a energetické zranitelnosti	EPC, ESCO
Poptávka	Nedostatek povědomí občanů	X	X	X	X	X	X	X
	Nedostatek technických znalostí / omezený přístup pro technické týmy	X	X		X		X	
	Neznalost charakteristik jejich vlastních budov (energetická náročnost)	X	X	X			X	
	Finance	X	X		X	X		
Zabezpečení	Potřeba definice modelu správy	X				X		X
	Potřeba posílit energeticky účinné dovybavení ze všech administrativních úrovní: regionální i místní	X					X	
	Nedostatek koordinace	X		X		X	X	
	Nedostatek dobře vyškolených týmů techniků		X	X	X			X

TYP PŘÍKLADU		STR	NÁSTROJ	PROJ	PROJ	LEG / FIN	NÁSTROJ	LEG / FIN
Tematický okruh	Výzva/ řešení	Energetická agentura jako koordinační a průřezový plánovací orgán	Monitorování dovybavených budov. Široká škála parametrů	Výběr budov s vysokou spotřebou energie k provádění činností v oblasti energetické účinnosti	Nové veřejné budovy ve standardech NZEB	Energetická společenství	GIS: klasifikace budov podle ekonomické a energetické zranitelnosti	EPC, ESCO
Správa	Nedostatek komplexní a průřezové vize	X	X	X	X	X		X
	Chybějící diagnóza výchozího bodu	X		X			X	
	Nejasnosti v závazných předpisech týkajících se energetické účinnosti a integrace OZE	X			X	X		
	Je třeba naplánovat střednědobou / dlouhodobou strategii pro EE a regeneraci měst	X	X	X		X	X	
	Rozvoj komplexního a koordinovaného rámce pomoci všem správám zapojeným do transformace energetiky.	X	X	X			X	X
	Definice nových modelů stabilního financování	X		X	X			

TYP PŘÍKLADU		STR	NÁSTROJ	PROJ	PROJ	LEG / FIN	NÁSTROJ	LEG / FIN
Tematický okruh	Výzva/ řešení	Energetická agentura jako koordinační a průřezový plánovací orgán	Monitorování dovybavených budov. Široká škála parametrů	Výběr budov s vysokou spotřebou energie k provádění činností v oblasti energetické účinnosti	Nové veřejné budovy ve standardech NZEB	Energetická společenství	GIS: klasifikace budov podle ekonomické a energetické zranitelnosti	EPC, ESCO
Diagnostika mezinárodních partnerů	Udržitelné, dostupné a bezpečné dodávky energie		X		X	X		X
	Identifikaci intervencí, které vedou k nejvyššímu pozitivnímu dopadu na životní prostředí, společnost a ekonomiku	X	X	X	X			
	Hodnocení provedených projektů z hlediska udržitelnosti a dopadu na životní prostředí	X	X	X	X	X		
Peer Review	Hodnocení realizovaných projektů z hlediska EE. Konkrétní a podrobné údaje	X	X	X	X	X		X
	Posouzení provedených projektů z hlediska výkonu a nákladů	X	X	X	X	X		X
	Stanovení kritérií pro výběr oblastí globálních intervencí	X	X	X	X			
Skóre		18	14	14	13	11	8	5

2.4 Seznam příslušných cílů a možná řešení

Seznam hlavních potřeb získaných z regionální diagnostiky a regionálního strategického myšlení pro regionální akční plán Zlínského kraje pro podporu energetické účinnosti ve veřejných budovách.

Potřeba	Řešení
Cíl 1: Snížení konečné spotřeby energie ve veřejných budovách	Vytvořit mapu procesu přístupu k správě veřejných budov a zajistit, aby prostředky OPŽP přispívaly k rychlé a komplexní renovaci zvyšující energetickou efektivitu. V případě potřeby zvažovat užití OZE. Odborné monitorování a hodnocení jednotlivých opatření a definování komplexnějších energetických standardů pro jednotlivé kategorie budov ve vlastnictví kraje i obcí včetně zahrnutí energeticky uvědomělého chování uživatelů budov. Implicitně definovaná podpora budování a udržování kapacit na regionální úrovni by byla přínosem pro přípravu kvalitních projektů a následné zapojení uživatelů do procesu energetického managementu.
Cíl 2: Zvýšení počtu schválených projektů	Definovat, nastavit a monitorovat administraci projektů, procesy potřebné na regionální úrovni k přípravě kvalitních projektů EE, poskytování profesionálního poradenství a podpory žadatelům, definovat lepší alokaci finančních prostředků na integrovaná opatření EE + OZE tak, aby režim podporoval komplexní řešení s větším dopadem. Další výzvou je pokrýt více žadatelů se stejnou úrovní rozpočtu a zajistit financování projektů pro rozmanitější projekty.
Cíl 3: Přizpůsobit stávající nástroje regionálním a místním specifikům	Definovat návrhy na vylepšení stávajícího online monitorovacího systému, za účelem zkrácení času i omezených odborných pracovních kapacit potřebných k přípravě, správě a implementaci projektů včetně vylepšení řízení postupů monitorování a hodnocení. Mezi všemi zúčastněnými stranami panuje shoda v tom, že víceúrovňová spolupráce při zavádění, monitorování a ověřování energeticky účinných opatření je klíčová pro dosažení energeticky účinného energetické transformace. Kombinace investiční a neinvestiční podpory může být klíčem k uvolnění potenciálu opatření EE ve veřejných budovách.

3 Část III – Akce

Tato část představuje akce obsažené v regionálním akčním plánu pro Zlínský kraj za účelem ovlivnění nástroje SFŽP 2021–2027. Návrh každé akce splňoval následující kritéria:

- **Vstupy klíčových subjektů** - akce jsou zaměřeny na řešení konkrétních regionálních výzev a potřeb identifikovaných během regionálních workshopů fáze 1 realizace projektu LC DISTRICTS.
- **Meziregionální učení** - akce jsou zaměřeny na čerpání zkušeností získaných z meziregionálních výměnných aktivit prováděných v rámci LC DISTRICTS.
- **Vylepšení nástroje politiky** - akce se zaměřují na dosažení zlepšení v nástroji OPŽP 2021 - 2027 v oblasti podpory energetické účinnosti a energie z obnovitelných zdrojů
- **Proveditelnost** - byl definován omezený počet akcí a jejich rozsah byl revidován tak, aby se zvýšila pravděpodobnost jejich provedení, aniž by byl ohrožen účel regionálního akčního plánu a mise LC DISTRICTS.

Akční plán pro Zlínský kraje zahrnuje následující akce:

A1. Podpora nových projektů podporujících energetickou účinnost veřejných budov

Níže uvedená tabulka ukazuje, jak akce splňují cíle stanovené v akčním plánu:

Cíl	Akce 1
Cíl 1 - snížení konečné spotřeby energie ve veřejných budovách	X
Cíl 2 - zvýšení počtu schválených projektů	X
Cíl 3 - Přizpůsobit stávající nástroje regionálním a místním specifikům	X

3.1 Akce 1: Podpora nových projektů podporujících energetickou účinnost ve veřejných budovách

3.1.1 Relevance k projektu LC DISTRICTS

3.1.1.1 Příspěvek zúčastněných stran (stakeholdeři)

Akce se aktivně snaží řešit poznatky ze všech vln meziregionálních workshopů a příspěvků zapojených subjektů ze stran uživatelů, servisních skupin i administrujících orgánů směrem k usnadnění realizace investičních akcí podporovaných nástrojem OPŽP a zvýšit informovanost místních subjektů o dotačních titulech a identifikovat problémy s implementací a jejich případnou nápravou v OPŽP. Implementace akce reaguje zejména na požadavky na zvýšení motivace vedení měst a obcí realizovat náročnější investiční akce, kdy zejména obce často disponují značnou mírou entuziasmu, ale nemají dostatečnou kapacitu na jejich realizaci.

Dalším z diskutovaných aspektů, na které Akce 1 reaguje, je skutečnost, že náročnější investiční akce podporované z dotačních titulů často energetickou spotřebu navyšují kvůli novým funkcionalitám a modernizacím ve srovnání s původním stavem. Větší důraz bude také kladen na zdrojovou část, ne pouze izolovaně na dosažení úspor. Při navrhování energeticky efektivních opatřeních bude také více zohledňován potenciál využití OZE.

Akce 1 také reaguje na potřeby rozvoje spolupráce veřejného a soukromého sektoru a snaží se motivovat žadatele k vědomé modernizaci budov a jejich energeticky úsporných opatřeních při omezených rozpočtových zdrojích a odborné kapacitě.

3.1.1.2 Mezuregionální učení

Proces meziregionálního učení a příklady dobré praxe vhodné k přenosu zkušeností jsou podrobně popsány v kapitole **2.1 meziregionální přístup a závěry**. Nejdůležitějšími příklady partnerů pro přenos zkušeností k realizaci Akce 1 ve Zlínském kraji patřily tyto příklady dobré praxe:

- Lourdes Renove - Navarra pro svou komplexnost, ambiciózní rozsah integrace energetické renovace budov a obnovy dálkového vytápění a kombinaci různých typů intervencí (dálkové vytápění, renovace měst a zlepšení energetické účinnosti) včetně plánování, výběrových řízení a stavebních činností
- Efidistrict - Navarra zejména pro názornou ukázkou důležité role místních úřadů při vytváření důvěry uživatelů pro realizaci projektů, kdy byli uživatelé stále pečlivě informováni o míře zapojení a všech aspektech plánovaných akcí, včetně finančních důsledků
- Radnice a hlavní nádraží ve Växjö pro názornou ukázkou úspěšného funkčního příkladu propojení nemodernějších materiálů a designu s nejvyššími energetickými standardy pro budovy ve veřejném sektoru
- NSH – Navarra za odvahu a progresivní myšlení směrem k prosazování nadstandardních požadavků v oblasti výstavby nových pasivních budov ve veřejném sektoru

- Společný SEAP - Marche pro svou schopnost najít společný postup pro větší počet subjektů, které mohou mít rovněž protichůdné zájmy, a za navázání dlouhodobé spolupráce mezi subjekty s hlavním zaměřením na dlouhodobou environmentální, energetickou a socioekonomickou udržitelnost
- Harmonizace SECAPs s územním plánováním a zónováním – Chorvatsko pro svůj zónový plán zahrnující energetická a klimatická opatření uvedená v jeho SECAP a jeho snaze o zohlednění zónování do strategií a programů financujících energetickou efektivitu

Z výsledků strategického myšlení pomocí matice výzev a řešení vytvořené partnery LC DISTRICTS Akce 1 reaguje zejména na řešení, která dle povahy Akce 1, dosáhla nejvyššího skóre. Konkrétně se jedná o:

- důležitou roli energetická agentury jako koordinačního a průřezového plánovacího orgánu,
- kvalifikovaný výběr budov s vysokou spotřebou energie k provádění činností v oblasti energetické účinnosti,
- odborné posouzení výstavby nových veřejných budov ve standardech NZEB klasifikace budov podle ekonomické a energetické zranitelnosti,
- monitorování dovybavených objektů pomocí škály širokých parametrů,
- důležitá úloha Energetické agentury jako koordinačního a průřezového plánovacího orgánu,
- budování energetických komunit.

3.1.2 Povaha akce

3.1.2.1 Policy improvement – vylepšení strategického/politického nástroje

Kraj i obce usilují o zvýšení energetické účinnosti, zlepšení vnitřního prostředí i zvýšení uživatelského komfortu ve svých budovách, mezi které patří nejen radnice a administrativní budovy, ale také školy, nemocnice, kulturní domy, sportovní haly, domy s pečovatelskou službou, budovy záchranných služeb atd. Nově spuštěný nástroj OPŽP 2021 – 2027, který je následovníkem OPŽP 2014 – 2020, lze zlepšit poskytnutím zpětné vazby na specifická pravidla financování výzev v rámci cílů 1.1 - Podpora opatření v oblasti energetické účinnosti a 1.2 - Podpora energie z obnovitelných zdrojů.

Během provádění této akce budou v praxi vidět přímé efekty financování z OPŽP 2021–2027, kdy je plánováno ze strany EAZK do nové a zároveň první výzvy OPŽP 2021–2027 podat minimálně 5 projektů. Vyhlášení první výzvy se předpokládá na polovinu roku 2022.

V současné době se nástroj politiky OPŽP 2021 – 2027 v České republice neustále připravuje a jeho finální verze by neměla být k dispozici před předložením tohoto akčního plánu. Program pokrývá všechny regiony NUTS 2 v ČR a týká se EFRR a FS. EAZK se snaží zaměřit na následující zjištění a prosadit návrhy prostřednictvím plánovaných činností:

- Doposud byly v České republice podávány žádosti o renovaci budov dle jednotlivých opatření a dle výše finanční podpory. Pro jednu budovu byly tedy podány žádosti o izolaci budovy (výměna oken), dveří, izolace obvodového pláště, střechy, podlah s mírou podpory 40 až 50 %. Druhá žádost se týkala nahrazení zdroje tepla s intenzitou podpory 40 až 60 %. Třetí žádost pro instalaci fotovoltaiky a rekuperace pro zajištění kvality vnitřního prostředí a 70 % míry podpory a čtvrtá žádost pro zelené střechy a akumulaci dešťové vody ze střech

podporovaných budov 85 %. V důsledku toho provoz dotačního systému MS2014+ následně vyžaduje opakované zadávání a vytváření stejných dokumentů.

- Je třeba usilovat o změnu systému tak, aby bylo možné uplatnit všechna opatření v jediné žádosti. Na podporu koncepčních renovací a výstavby nových inteligentních budov je zapotřebí více pilotních příkladů. EAZK také považuje za důležité mít vyšší úroveň podpory pro projekty s komplexními řešeními.

- Stávající podpora nástroje OPŽP je určena způsobilými náklady na m² izolovaných ploch a výkonem zdroje ve výši 30 až 32 % a maximálně 50 milionů Kč na podporu z nákladů pasivního standardu budov. EAZK trvá na tom, že 30 % na tyto projekty veřejných staveb nestačí a limit je třeba navýšit na 50 % s maximální částkou 100 milionů Kč.

- Akce 1 má proto ambici spojit příslušné aktéry na místní, regionální a národní úrovni a podpořit vytváření sítí s ohledem na význam opatření 1.1 a 1.2 nástroje OPŽP 2021 – 2027. Problémy budou identifikovány prostřednictvím vytváření sítí a možné změny nového nástroje budou zaměřeny v dalších výzvách nového OPŽP.

3.1.2.2 Aktivita

EAZK bude v rámci Akce 1 realizovat a koordinovat následující činnosti

- I. Identifikace vhodných projektů na krajské i obecní úrovni pro podání do prvního kola výzvy OPŽP 2021 – 2027. Východiskem pro tuto činnost bude dlouholetá znalost prostředí a potřeb obcí, měst a krajských organizací Zlínského kraje
- II. Organizace konzultací a workshopů na úrovni kraje i jednotlivých obcí za účelem konkrétních návrhů s přihlédnutím ke specifikům každého případu. Bude se jednat zejména o konkrétní návrhy na
  - a. zateplení obálky budov (zateplení stropů, obvodových stěn, podlah, výměnu oken a dveří)
  - b. změnu zdrojů tepla, otopných instalací OZE k výrobě tepla a elektřiny pro vlastní spotřebu objektů
- III. Koordinované projednání navrhovaných investičních akcí se zástupci investora, zadání projekčních prací vedoucí k transparentnímu výběru projektantů a energetického specialisty vedoucí k energeticky vědomé modernizaci budov nebo výstavbě nových veřejných budov v pasivním standardu.
- IV. Po odsouhlasení projektové dokumentace a vyřízení stavebního povolení EAZK zpracuje žádost o dotace z nástroje OPŽP 2021 – 2027. V případě, že bude k dispozici jiný vhodný titul, kde budou pro úspěšnou realizaci projektu vhodnější podmínky, může být daný projekt podán do programu jiného, např. do Modernizačního fondu zmíněného v kapitole **1.3 Hlavní poznatky z regionální diagnostiky**. Tato skutečnost ovšem nebude mít negativní vliv na žádný se stanovených 3 cílů tohoto akčního plánu ani na zlepšení nástroje OPŽP 2021 – 2027, naopak, dojde k lepšímu zmapování a posílení vzájemná synergie mezi programy.
- V. V rámci procesu samotné modernizace stávajících budov nebo výstavby nových budov bude EAZK dohlížet na dodržování pravidel výběru zhotovitele a jednotlivých materiálů doporučených na tyto akce, zejména pak parametrů týkající se tepelné vodivosti a tloušťky izolací.
- VI. Realizace energetického managementu - EAZK povede energetický management realizovaných projektů v souladu s požadavky nástroje OPŽP, bude touto činností směřovat k optimalizaci provozních nákladů. Energetický management bude veden na pravidelné bázi sledování spotřeb elektřiny, plynu, tepla a vody.

Výsledky energetického managementu budou analyzovány a prezentovány příslušným subjektům prostřednictvím komunikačních kanálů EAZK. Analýzy a prezentace se zaměří na vysvětlení správného způsobu využití RES, jako je solární ohřev vody, nastavení křivek vytápění a regulace zdrojů tepla a rekuperace. Většina uživatelů má zastaralé návyky, snaží se přehřát a neochotně přijímá RES. Za tímto účelem je velmi důležité konzultovat a porovnávat hodnocení podobných staveb, např. nízkoenergetický vs. pasivní.

U veřejných budov bude vysvětlována personálu nutnost úspor energie a jejich dopad na provozní náklady, které jsou pro provozovatele velmi důležité. EAZK představí přehledné a stručné zásady úsporného chování a bude usilovat o jejich implementaci do provozních řádů budov – bude vypracována 1 x A4 těchto doporučení. Z hlediska naplňování cílů LC DISTRICTS tato aktivita přispěje k definování komplexnějších energetických standardů pro jednotlivé kategorie budov ve vlastnictví kraje a obcí včetně zahrnutí energeticky uvědomělého chování uživatelů budov.

- VII. EAZK povede kompletní administraci projektů podávaných do nástroje OPŽP 2021 – 2027 u projektů obecních i krajských v příslušném dotačním systému SM2014+. Bude zadávat podklady, sledovat termíny a tvořit podklady pro správné reportování realizace i výsledků projektů. Zároveň bude EAZK všechny tyto činnosti konzultovat s příslušným investorem na místní i krajské úrovni.
- VIII. Cílem je změna opatření OPŽP 2021 – 2027 na národní úrovni prostřednictvím vhodných platforem, což je v současné době například projekt KLE (komunitní a místní energetika) řízený Energetickým regulačním úřadem ČR a na kterém se podílí řada významných subjektů na celostátní úrovni, včetně Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva průmyslu a obchodu a SEF. Ředitelka Energetické agentury Zlínského kraje je v rámci projektu KLE místopředsedkyní pracovní skupiny „Datová“. V rámci této platformy je možné cílit na změny v operačních programech na národní úrovni, jako je např. výše podpory na jednotlivá opatření, maximální limity pro fotovoltaické instalace, podpora výstavby nových veřejných budov do nízkoenergetických standardů odlišných od pasivních budov, rozšíření podpory na rekonstrukci otopných soustav, nejen zdrojů atd. V rámci této aktivity bude také provedena analýza obslužného nástroje dotačního programu (aktuálně je to MS2014+) a budou shromážděny poznatky pro zlepšení z pohledu uživatele. Budou definovány návrhy na zlepšení stávajícího on-line monitorovacího systému s cílem zkrátit čas a omezení odborných pracovních kapacit potřebných k přípravě, správě a implementaci projektů, včetně zlepšení řízení monitorovacích a hodnotících postupů. Výsledkem toho všeho bude zaslána oficiální zpráva Státnímu fondu životního prostředí s konkrétními návrhy na zlepšení nástroje OPŽP (viz. Oddíl 3.1.7. Ukazatele úspěšnosti).

3.1.3 Zapojené zúčastněné strany (stakeholdery)

- Energetická agentura Zlínského kraje
- Státní fond životního prostředí
- Zlínský kraj a jeho organizace (školy, nemocnice, domy s pečovatelskou službou atd.)
- Města a obce Zlínského kraje
- Projektanti, architekti, energetičtí auditoři
- Další subjekty způsobilé podávat žádosti do OPŽP 2021–2027, specifické cíle 1.1 a 1.2
- Ministerstvo životního prostředí ČR
- Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
- Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

3.1.4 Časový rámec

Únor 2022 – leden 2023

3.1.5 Náklady

Náklady této akce je nutno rozlišit na 2 kategorie:

1. **Náklady spojené s činností EAZK** při koordinaci aktivit vedoucích k podávání projektů do nástroje OPŽP 2021 – 2027, s energetickým managementem, organizování konzultací a administrací projektů. Tyto náklady na Akci 1 lze odhadnout na částku zhruba 1 milion Kč (cca 40 milionů EUR).
2. **Investiční náklady** spojené se samotnou realizací energeticky úsporných opatření u veřejných budov, jejichž výše vyplývá až během samotné realizace Akce 1. Řádově se však dá počítat s desítkami až stovkami milionů korun, řádově tedy s miliony EUR.

3.1.6 Finanční zdroje

1. **Náklady spojené s činností EAZK** budou plně pokryty v rámci rozpočtu EAZK, která je stabilní neziskovou organizací Zlínského kraje s již patnáctiletou historií. Rozpočet EAZK je zajišťován na smluvním základě se Zlínským krajem a na základě vlastních mezinárodních projektů, kterých se EAZK účastní.
2. **Investiční náklady** spojené se samotnou realizací energeticky úsporných opatření u veřejných budov budou hrazeny z nástroje OPŽP 2021 – 2027 dle platné výše podpory pro jednotlivé projekty v okamžiku podání žádosti. Dofinancování investičních nákladů nad rámec podpory z nástroje OPŽP 2021 – 2027 bude realizováno z vlastních zdrojů investorů, tedy hlavně měst, obcí a Zlínského kraje. Výše dofinancování vyplývá až během samotné realizace Akce jedna. Řádově se však dá počítat s celkovými náklady v desítkách až stovkách milionů korun, řádově tedy s miliony EUR.

3.1.7 Indikátory úspěchu akce

- Počet podaných projektů do OPŽP 2021 – 2027, popřípadě do jiného vhodného nástroje
- Počet schválených projektů v rámci OPŽP 2021 – 2027 zaměřených na oblasti energetické účinnosti budov a energie z obnovitelných zdrojů.
- Zásobník vhodných projektů v oblasti energetické účinnosti a energie z obnovitelných zdrojů pro podání do dalších kol výzev nástroje OPŽP 2021 – 2027 nebo jiných vhodných programů
- Oficiální zpráva zaslaná SEF s konkrétními návrhy na zlepšení nástroje OPŽP, včetně jeho správního systému a hodnocení obtíží zjištěných při provádění nástroje OPŽP v letech 2021 – 2027.
- Potvrzení o přijetí zprávy SEF.

3.2 Shrnutí akcí

Název akce	Zapojené subjekty (Stakeholders)	Časový rámec	Náklady & finanční zdroje	Indikátory úspěchu
Akce 1 Podpora nových projektů podporujícím energetickou účinnost ve veřejných budovách	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Energetická agentura Zlínského kraje ➤ Státní fond životního prostředí ➤ Zlínský kraj a jeho organizace ➤ Města a obce Zlínského kraje ➤ Projektanti, architekti, energetičtí auditoři ➤ Další subjekty způsobilé podávat žádosti ➤ Ministerstvo životního prostředí ➤ Ministerstvo průmyslu a obchodu ➤ Ministerstvo pro místní rozvoj 	02/ 2022 – 01/2023	Řádově miliony EUR z nástroje OPŽP a rozpočtu investorů Náklady spojené s činností EAZK při koordinaci aktivit Akce 1 v souhrnné výši cca 1 mil. Kč kryté rozpočtem EAZK	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Počet podaných projektů (10) ➤ Počet schválených projektů (5) ➤ Zásobník vhodných projektů ➤ Oficiální zpráva zaslaná SEF ➤ Potvrzení zprávy SEF

4 Část IV – Podpora regionálního akčního plánu

Naplnování tohoto akčního plánu bude implementováno EAZK a monitorováno správní radou EAZK, jmenovanou zastupitelstvem ZK.

Datum: 20101122

Místo: Zlín

Jiří Častěčka

předseda správní rady Energetické agentury
Zlínského kraje, o.p.s.

Letter of acknowledgement from the relevant organisation responsible for the policy

Project acronym	LC DISTRICTS
Project title	Towards low carbon city districts through the improvement of regional policies
Name of the signing organisation	Státní fond životního prostředí České republiky
Name of the signing organisation (English)	State Environmental Fund of the Czech Republic
Name of the policy instrument addressed	Operační program Životní prostředí 2021 – 2027 Specifické cíle 1.1 Podpora opatření v oblasti energetické účinnosti a 1.2 Podpora energie z obnovitelných zdrojů
Name of the policy instrument addressed (English)	Operational programme Environment 2021 – 2027 Specific objectives 1.1 Support for energy efficiency measures and 1.2 Promotion of energy from renewable sources
Name of the partner concerned in the application form	Energetická agentura Zlínského kraje, o.p.s.
Name of the partner concerned in the application form (English)	Energy Agency of the Zlín Region

Hereby we acknowledge

- That we welcome the content and actions of the Action Plan submitted to us by the project partner, as it contains appropriate and acceptable means to monitor and improve Policy instrument related activities
- That we are content to continue our cooperation with the project partner in Phase2 of the LC DISTRICTS project to further consider, discuss and take on board insights, expert information and market knowledge provided by the project partner for jointly monitoring and improving the management and the strategic focus of the Policy Instrument and its corresponding scheme conditions, following the Action Plan considerations

Name of Signatory: **Bohdan Polak**

Position of Signatory: Director of the Large Projects Implementation Department

Date: 19.1.2022

Signature (stamp)